
HOITO- JA KÄYTTÖSUUNNITELMA

MAAILMANPERINTÖKOHDE VERLAN PUUHIOMO JA PAHVITEHDAS

2019

UPM Verlan tehdasmuseo

JOHDANTO	2
MAAILMANPERINTÖ	3
VERLAN PUUHIOMO JA PAHVITEHDAS.....	4
Kohteen arvoihin liittyvät keskeiset tavoitteet	7
Kohteen arvoihin kohdistuvat keskeiset uhat	8
Hallinto, hoito ja resurssit	9
OSALLISET	10
VISIO JA PITKÄN AIKAVÄLIN TAVOITTEET	15
STRATEGISET OSA-ALUEET	15
Suojelu ja säilymisen turvaaminen.....	15
Kestävä matkailu	18
Maisemanhoito ja ympäristö.....	21
Verlan museotoiminta	23
Verlan kylä (Suojavyöhyke).....	24

Johdanto

Verlan maailmanperintökohteen ensimmäinen hoito- ja käyttösuunnitelma (HKS) laadittiin vuoden 2012 aikana. Suomen maailmanperintökohteilla oli tuolloin "Hoito- ja käyttösuunnitelmakoulu", jossa edistettiin yhdessä kohteiden hoito- ja käyttösuunnitelmia. Apuna käytettiin Unescon maailmanperintökeskuksen luontokohteita varten laatimaa "Enhancing our Heritage Toolkit" – työkalupakkia, jota Suomen maailmanperintökohteet ensimmäistä kertaa hyödynsivät kulttuuriperintökohteiden hoito- ja käyttösuunnitelmissa. Vuodesta 2012 on Verlan maailmanperintökohteen olosuhteissa ja kehittämisenäkymissä tapahtunut muutoksia mm. tehtaan ja voimalaitoskanavan välisen suoja-alueen sekä tehtaan lämmitysratkaisun myötä. Verlan HKS on nyt päivitetty vastaamaan muuttunutta tilannetta.

HKS esittelee maailmanperintökohteen keskeiset arvot, niihin liittyvät tavoitteet sekä uhkatekijät. Siinä käsitellään Verlan maailmanperintökohteen osalliset ja toimintaympäristö sekä keskeiset toiminta-alueet tavoitteineen.

Verlassa 04.02.2019

Ville Majuri, museonjohtaja

Jaana Rannanpää, museoamanuenssi

Yhdistyneiden
kansakuntien kasvatus-,
tiede- ja kulttuurijärjestö

Verlan puuhiomo ja pahvitehdas
• hyväksytty maailmanperintöluetteloon
• vuonna 1996

MAAILMANPERINTÖ

Maailmanperintöä käsiteltäessä on ymmärrettävä sen syntyhistoria ja taustalla vaikuttavat aatteet. Unesco on YK:n alainen, itsenäinen, toisen maailmansodan jälkeen vuonna 1945 perustettu opetus-, tiede- ja kulttuurijärjestö. Sen päätehtävä on myötävaikuttaa rauhan rakentamiseen, köyhyyden vähentämiseen, kestäväan kehitykseen ja kulttuurien väliseen dialogiin edistämällä kansojen välistä yhteistyötä tieteen, kasvatuksen ja kulttuurin avulla. UNESCO:n maailmanperintösopimus on tunnetuimpia kansainvälisiä yleissopimuksia. Yleissopimus maailman kulttuuri- ja luonnonperinnön suojelemiseksi tuli voimaan vuonna 1972. Suomi ratifioi sen vuonna 1987. Sopimuksen tavoitteena on turvata kansainvälisen yhteistyön avulla yleismaailmallisesti erityisen arvokkaan kulttuuri- ja luonnonperinnön säilyminen, suojella sitä tuhoutumiselta tai rappeutumiselta. Sopimukseen on sitoutunut 193 valtiota. 167 maailmanperintösopimuksen allekirjoittaneen valtion alueilta on listattu 1092 maailmanperintökohdetta, joista kulttuurikohteita on 845, luontokohteita 209 ja näiden yhdistelmiä 38. Vaarantuneiden kohteiden listalla on 54 kohdetta. (tiedot tammikuu 2019 www.unesco.org/en/list/)

Maailmanperintösopimuksen liikkeellepanijana toimi suuri kansainvälinen ponnistus Egyptissä sijaitsevien Abu Simbelin temppelien siirtämiseksi turvaan Niiliin rakennetun padon nostattaman veden tieltä vuosina 1959 - 1968. Pelastusoperaatio herätti voimakkaan kansainvälisen yhteishengen korvaamattoman kulttuuriperinnön suojelemiseksi koko maailmassa. Maailmanperintösopimuksen lähtökohtana on huoli maailman uhanalaisen kulttuuri- ja luonnonperinnön säilymisestä tuleville sukupolville. Sen tavoitteena on kansojen välisen yhteistyön avulla osoittaa ja turvata maailman keskeisten kulttuuriperintökohteiden arvot ja säilyminen. Maailmanperinnössä on kyse koko ihmiskunnan yhteisestä kulttuuri- ja luonnonperinnöstä.

Maailmanperintöluetteloon nimeäminen edellyttää kulttuuriperintökohteelta, että se on inhimillisen luovuuden mestariteos tai poikkeuksellisen merkittävä todiste olemassa olevasta tai jo hävinneestä kulttuurista. Kohde voi olla esimerkiksi merkittävää historiallista aikakautta edustava rakennustyyppi tai kuvastaa tietyn kulttuurin perinteistä asutusta. Se voi myös liittyä tapahtumiin, eläviin perinteisiin, aatteisiin, uskontoihin ja uskomuksiin tai taiteellisiin ja kirjallisiin teoksiin.

Luonnonperintökohde voi puolestaan kertoa maapallon historian tärkeästä kehitysvaiheesta tai olla esimerkki käynnissä olevasta ekologisesta tai biologisesta muutoksesta. Se voi edustaa poikkeuksellisen kaunista maisemaa tai olla uhanalaisen eläinlajin asuinpaikka.

Suomen seitsemästä maailmanperintökohteesta kuusi on kulttuuriperintökohteita ja yksi luonnonperintökohde. Suomen maailmanperintökohteet ovat Suomenlinna, Vanha Rauma, Petäjaveden vanha kirkko, Verlan puuhiomo ja pahvitehdas, Sammallahdenmäen pronssikautinen röykkiöalue, Struven kolmiomittausketju ja Merenkurkun saaristo (luonnonperintökohde).

VERLAN PUUHIOMO JA PAHVITEHDAS

– ainutlaatuisen hyvin säilynyt esimerkki varhaisesta puunjalostusteollisuudesta

Verlan puuhiomo- ja pahvitehdas sijaitsee Kymijoen latvavesillä, Mäntyharjun uittoreitin varrella. Vuonna 1872 Verlankosken äärelle rakennettiin ensimmäinen pieni puuhiomo, joka jo kaksi vuotta toimittuaan tuhoutui tulipalossa. Pienen tauon jälkeen 1882 hiomo rakennettiin uudelleen ja sen yhteyteen myös pahvitehdas. Vuonna 1892 tehtaam paloi, minkä jälkeen hirsiset tehdasrakennukset korvattiin tiilirakenteisilla. Nämä ovat säilyneet nykypäiviin saakka. Maailmanperintökohteeseen kuuluvat myös tehdasta ympäröivä työväen asuinalue ja tuotantoon liittyvät rakennukset ja rakenteet, jotka ovat pääosin 1800 - 1900 lukujen vaihteesta. (Liite 2: Verlan osayleiskaavaan on punaisella katkoviivalla merkitty sekä maailmanperintöalue 22,78 ha että suojavyöhyke 88,03 ha.)

Verlan tehtaam kukoistuskauti sijoittui 1900-luvun alkuun, jolloin Verlassa elettiin ns. patruunoiden aikaa. 1920 Kissakoski Oy osti Verlan tehtaam ja 1922 Verlan tehdas siirtyi Kymiyhtiön omistukseen. Verla kiinnosti isompaa yritystä ilmeisesti suurehkon metsäomaisuuden vuoksi. Omistajan vaihduttua Verlan tehtaaseen tehtiin viimeiset suuremmat tuotantoon liittyvät muutokset, kuten tehtaam apukoneiden sähköistäminen. Jo varhain nähtiin, ettei Verlan tehtaalla ollut kasvun edellytyksiä. Toiminta alkoi vähitellen hiipua ja vihdoinkin päättyi vuonna 1964.

Kymiyhtiössä ymmärrettiin Verlan tehtaam historiallinen arvo. Jo tehtaam vielä toimiessa syntyneet ajatukset museoimisesta saivat myötämielisessä yhtiössä kannatusta. Museoimisen taustalla vaikutti Kymiyhtiön tiedotuspäällikkö, opetusneuvos Veikko Talvi (1911-2011), jota pidetään tehdasmuseon isänä. Hänen ansiotaan on myös Verlan tehtaam toiminnan aikainen dokumentointi. Suomen ensimmäisen tehdasmuseon avajaisia vietettiin vuonna 1972. Nykyään UPM Verlan tehdasmuseo on yksi Kymenlaakson merkittävimmistä kulttuurimatkoille ja suosittu erikoismuseo. Kohteen omistaja ja ylläpitäjä on metsäyhtiö UPM Kymmene Oyj, johon Kymmene Oy (ent. Kymiyhtiö) fuusioitui 1996.

Omistajayhtiö on ollut aktiivinen Verlan suojelussa ja säilyttämisessä. Verlan intendenttinä toiminut Eero Niinikoski jatkoi Veikko Talven työtä Verlan suojelemiseksi. Hän oli luotsaamassa museota ja sitä ympäröivää aluetta UNESCO:n maailmanperintölistalle, mikä toteutui vuosien työn tuloksena vuonna 1996. Asian edistämiseksi Kymmene Oy oli tehnyt aloitteen museoalueen keskeisten rakennusten virallisesta suojelusta 1991. Verlan esittäminen maailmanperintöluetteloon liitettäväksi on ollut esillä jo vuonna 1986, jolloin valmisteltiin maailmanperintösopimuksen ratifiointia. Suomi allekirjoitti sopimuksen 1987, ja Verla oli Museoviraston nimeämänä ehdolla vuodesta 1988.

VERLAN MAAILMANPERINTÖARVOT

Maailmanperintökohteet edustavat poikkeuksetta ainutlaatuisia yleismaailmallisia arvoja.

Maailmanperintökohteen on täytettävä vähintään yksi Unescon maailmanperintökomitean asettamista kriteereistä. Verla liitettiin maailmanperintöluetteloon vuonna 1996 kriteerillä (iv), joka nykymuotoilussaan on: ”merkittävää historiallista aikakautta edustava rakennustyyppi, arkkitehtoninen tai teknologinen kokonaisuus tai maisema”. Lisäksi maailmanperintökohteilta edellytetään, että niiden ominaispiirteet ovat säilyneet eheinä ja autenttisina. Verlassa vaatimukset täyttyvät, mikä ilmenee myös Verlan maailmanperintökohteen retrospektiivisestä OUV –kuvauksesta (Outstanding Universal Value):

Kuvaus

”Kaakkois-Suomessa, Kymenlaakson pohjoisosassa sijaitseva Verlan puuhiomo ja pahvitehdas, sitä ympäröivä työväen asuinalue sekä Verlankosken voimalaitokset muodostavat Verlan maailmanperintökohteen. Tehdas- ja asuinrakennukset ovat pääosin 1890-luvulta ja 1900-luvun alkuvuosikymmeniltä. Kohde on erittäin hyvin säilynyt esimerkki 1800-luvun loppupuolen metsäteollisuuden synnyttämästä tehdasyhteisöstä. Tämän tyyppisiä yhdyskuntia syntyi havumetsävyöhykkeelle Pohjois-Eurooppaan ja Pohjois-Amerikkaan, jossa raaka-aineena käytettyä puuta ja energialähteenä käytettyä vesivoimaa oli helposti saatavilla.

Verlassa toimi puuhiomo ja myöhemmin myös pahvitehdas vuodesta 1872 lähtien. Nykyinen, rakennustaiteellisesti yhtenäinen rakennuskanta muodostui 1800- ja 1900-lukujen taiteessa. Tehdas toimi vuoteen 1964 saakka. Tyhjilleen jääneet rakennukset ja koneet kunnostettiin ja museoititiin vuonna 1972. Verlan tehdasmuseo avattiin samana vuonna.

Kohde käsittää yhteensä noin 50 rakennusta runsaan 10 hehtaarin alueella. Verlaa halkoo Verlankoski joka erottaa tuotantoalueen ja asuinalueen. Kosken ääressä sijaitsevat energian tuotantoon liittyvät vesivoimalaitokset kolmelta eri vuosikymmeneltä, nuorin niistä 1990-luvulta. Alueen maamerkinä Verlan kylälle päin on tehtaan johtajan asuinrakennus ja puisto 1800-luvun lopulta.

Verlankosken niskalla, veteen laskevassa seinämässä on säilynyt esihistoriallinen kalliomaalaus, joka liittyy varhaiseen kalan ja riistan pyyntiin.

kriteerit

Verla liitettiin maailmanperintöluetteloon kriteerillä (iv): Verlan puuhiomo ja pahvitehdas sekä tehdasalueeseen liittyvä asutus ovat erinomainen ja huomattavan hyvin säilynyt esimerkki siitä pienimuotoisesta, maaseudulle syntyneestä paperimassa- ja pahviteollisuudesta, joka 1800-luvulla ja 1900-luvun alussa menestyi hyvin sekä Euroopan pohjoisosissa että Pohjois-Amerikassa, mutta josta vain muutama on säilynyt meidän päiviimme.

Eheys

Verlan puuhiomo ja pahvitehdas koneineen, kosken voimalaitokset ja rakenteet sekä tehdasalueeseen liittyvä asutus muodostavat maisemallisesti ja toiminnallisesti eheän kokonaisuuden. Alueeseen kuuluvat kaikki tehdasyhteisön toiminnan aikaiset rakennetut elementit; tuotanto, asuminen ja vapaa-aika, sekä näitä kehystävä metsäinen koskimaisema. Alueella sijaitsee myös esihistorialliseen pyyntiin liittyvä kalliomaalaus.

Autenttisuus

Verlan puuhiomo- ja pahvitehdas siihen liittyvine rakennuksineen, laitteineen, rakennelmineen sekä maisemallisine elementteineen on säilynyt lähes alkuperäisenä. Kohteen autenttisuutta lisää puuhiomo- ja pahvituotantoon liittyvän koneiston säilyminen alkuperäisenä paikoillaan. Rakennukset ja rakennelmat ovat säilyttäneet ominaispiirteensä materiaalien, rakennustapojen ja arkkitehtonisen muotokielen osalta. Kohteen autenttisuus korostuu hyvin säilyneessä metsämaisemassa.

Suojelu, hoito ja hallinto

Verlan puuhiomo ja pahvitehtaan suojeleminen ja hoito on järjestetty kansallisella lainsäädännöllä. Sen hallinnasta vastaa kohteen suurin maaomistaja UPM Kymmene Oyj ja hoitoa toteuttamaan asetettu Verlan hoitokunta, jossa ovat edustettuina viranomaiset sekä kohteen omistajat. Hoitokunta ohjaa ja ohjeistaa restaurointiin ja ylläpitoon liittyvää toimintaa tekeillä olevan hoito- ja käyttösuunnitelman mukaisesti.

Verlan puuhiomo- ja pahvitehdasta ympäröi metsämaisema, joka on Verlan suoja-alue. Metsää hoidetaan maisemalliset ja ympäristölliset arvot huomioiden.

Tehdaskrakennuksen rajoittuvasta voimalaitoskanavasta tehtaaseen vuotanut ja tulvinut vesi aiheutti uhan tehdaskrakennuksen säilymiselle ja turvallisuudelle. Ongelman torjumiseksi ja tehtaan säilymisturvaamiseksi rakennettiin suojapato erottamaan voimalaitoskanava tehtaan seinästä. Joulukuusta 2013 lähtien pato on estänyt veden pääsyn tehdaskrakennukseen.

Verlan maailmanperintökohteeseen sijaitsee syrjässä asutuskeskuksista ja on talvikauden suljettuna, joten kohteen uhkina ovat ilkeä ja tuhotyöt. Syrjäisen sijainnin vuoksi myös tulipalot ja muut onnettomuudet ovat vakava uhka kohteelle. Avun saaminen kohteeseen kestää pitkään. Ehkäisevinä toimenpiteinä kohteen keskeisimmät osat on suojattu automaattisin paloilmoin- ja sammutusjärjestelmin.

VERLAN MUUT ARVOT

Maailmanperintökohde Verlan puuhiomo ja pahvitehdas on autenttinen ja ehyt kokonaisuus. Kohteeseen liittyy yleismaailmallisten maailmanperintöarvojen lisäksi paikallisia ja kansallisia arvoja.

Verla edustaa ainutlaatuisen hyvin säilyneenä kokonaisuutena Suomen varhaista puunjalostusteollisuutta, yhtä maamme historiaan ja menestykseen voimakkaimmin vaikuttaneista teollisuudenaloista. Verlan kaltaisia pieniä puuhiomoja ja tehtaita perustettiin Suomeen ja etenkin Kymenlaaksoon lukuisia, mutta ainoastaan Verla on säilynyt lähes muuttumattomana. Verla on huomioitu myös Museoviraston tekemässä "Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt" -inventoinnissa.

Verlan maailmanperintökohde sijaitsee tyypillisen suomalaisen metsämaiseman kehystämän vesistön äärellä. Työläisasuntojen pihapiirit perinnekasveineen ja patruunan pytingin puisto muodostavat sopusuhtaisten rakennusten kanssa metsämaiseman keskelle oman kulttuurimaisemavyöhykkeen. Maisema on olennainen osa kohdetta. Valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventointia päivitetään parhaillaan ja Verla on ehdolla kohteeksi.

Verlankosken yläjuoksulla on pystysuoraan vedestä kohoavassa kalliioseinämässä punaisella värillä tehtyjä esihistoriallisia maalauksia, jotka esittävät mm. ihmisiä ja hirviä. Kalliomaalauksen kokonaisuuden vanhimmat kerrokset ovat arviolta jopa 7000 vuoden takaa, kampakeraamiselta kaudelta. Kalliomaalaukset löysi Kymenlaakson Maakuntamuseon arkeologi Timo Miettinen vuonna 1974.

Verlan kylä on viime vuosina hiljentynyt, mutta siellä on yhä myös vakituisia asukkaita. Seudulla on paljon vapaa-ajan asutusta, mikä vilkastuttaa aluetta kesäisin. Maailmanperintökohteen kesäajan palvelut ovat myös paikallisten asukkaiden hyödynnettävissä.

Opetukselliset ja sivistykselliset arvot

Verlan tehdasmuseo esittelee varhaisen pahvinvalmistusprosessin alkuperäisessä ympäristössä. Opastettu museokierros tarjoaa tietoa 1900-luvun vaihteen tekniikasta, tehdastyöoloista ja pienen teollisuusyhdyskunnan elämästä. Museoon pääsee tutustumaan ainoastaan opastetuilla kierroksilla. UPM Verlan tehdasmuseo jakaa myös tietoa maailmanperinnöstä ja muista Suomen maailmanperintökohteista. UPM Metsän metsätietopolku esittelee kohteessa talousmetsien hoitoa ja metsien suojelukohteita.

Verlassa käydään opinto- ja luokkaretkillä kouluista ja oppilaitoksista. UPM Verlan tehdasmuseo tekee oppilaitosyhteistyötä eri osa-alueilla, kuten rakennusten restauroinnissa ja konservoinnissa. Verlaan liittyen on tehty useita opinnäytetöitä ja tutkimuksia, joista laajin on Inkeri Ahveniston Verlan työväestön historiaan keskittyvä väitöskirja vuodelta 2008.

Taloudelliset arvot

Verlan maailmanperintökohde on yksi Kymenlaakson suosituimmista kulttuurimatkoille ja Kouvolan seudun matkailun kärkikohteista. Verlan matkailutoiminta tarjoaa mahdollisuuksia matkailuyrittäjille ja sen myötä työpaikkoja paikallisille. Verlan maailmanperintökohteen paikallistaloudelliset vaikutukset on selvitetty osana 2018 toteutettua laajaa kävijätutkimusta, jota koordinoi Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys. Kohteen kokonaisvaikutus alueen paikallistalouteen matkailun osalta on merkittävä, noin 2,5 milj. euroa vuosittain ja kokonaistyöllisyysvaikutus 24 henkilötyövuotta. Lisäksi kohteen ylläpito- ja restaurointitoiminta työllistää paikallisia urakoitsijoita ja ammatinharjoittajia.

UPM Verlan tehdasmuseon pääsylippu- ja vuokratulot kattavat osan kohteen ylläpidon kuluista. Kohteen omistajat voivat hyödyntää sopivalla tavalla Verlan maailmanperintöbrändiä.

Verlankoski on edelleen tuotannollisessa käytössä: kaksi KSS-Energia Oy:n vesivoimalaa tuottavat ekologista sähköenergiaa.

Kohteen arvoihin liittyvät keskeiset tavoitteet

ARVOT

Maailmanperintöarvot, eheys, autenttisuus, kulttuuriset arvot

Maisemalliset arvot

Koulutukselliset arvot

Taloudelliset arvot

Muut yhteiskunnalliset arvot

TAVOITTEET

Tärkein tavoite on maailmanperintöarvojen turvaaminen. Vuonna 2013 valmistunut voimalaitoskanavan suojapato ja 2018 valmistunut lämmitysjärjestelmä ovat parantaneet tehtaan säilymisolosuhteita merkittävästi.

Uhkatekijöihin pyritään varautumaan ennaltaehkäisevästi.

Tehdasrakennuksen säilymisolosuhteita parannetaan.

Maailmanperintöarvot, eheys ja autenttisuus huomioidaan rakennusten korjaus- ja restaurointitöissä. Kulttuuristen arvojen säilymistä tukevaa tutkimusta, dokumentointi- ja inventointityötä jatketaan ja kehitetään.

Ammattitaitoisella ja järjestelmällisellä maisemanhoitotyöllä pyritään tukemaan maailmanperintökohteen ominaispiirteitä. Aihepiirin tutkimusta lisätään. Maisemaa koskevien toimenpiteiden vaikutusten arviointi on tärkeää aluetta koskevissa hankkeissa.

Tavoitteena on kehittää kohteen esittelyä. Opastusta laajennetaan vaiheittain kattamaan tehdasmuseon lisäksi koko maailmanperintökohdetta ja maailmanperintötiedon jakamista tehostetaan. Ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen kanssa tehdään yhteistyötä mm. tutkimukseen, dokumentointi- ja inventointityöhön liittyen.

Kohteen kävijöillä on suuri vaikutus kohteessa toimivien yrittäjien ja matkailupalveluiden tuottajien taloudellisiin toimintaedellytyksiin, joten kohteen vetovoiman säilymisestä huolehtiminen on tärkeää. 2018 valmistunut kävijätutkimus antaa pohjan matkailupalveluiden kehittämiseen kävijöiden tarpeita vastaaviksi. Tutkimuksen yhteydessä toteutettu paikallistaloudellinen selvitys osoittaa Verlan suuren merkityksen lähiseudun taloudelle.

Verlan merkitys yhtenä Kymenlaakson merkittävimmistä matkailukohteista vahvistuu, kun kohdetta markkinoidaan yhteisesti Repoveden kansallispuiston kanssa. Kohteet ovat toisiaan tukevia. Verlan toimintakautta voidaan lämmityksen myötä laajentaa ja saavutettavuutta parantaa.

Verlan maailmanperintöstatus nostaa myös teollisuusperinteen arvostusta. Kymenlaakso Suomessa on erinomainen paikka maailman ainoalle puunjalostusteollisuutta esittelevälle maailmanperintökohteelle. Metsäteollisuudella on edelleen suuri merkitys alueelle.

Kohteen arvoihin kohdistuvat keskeiset uhat

ARVOT

Maailmanperintöarvot, eheys
autenttisuus, kulttuuriset arvot

UHKATEKIJÄT

Tehtaan ja sen koneiden ja muun esineistön säilymiselle on entistä paremmat olosuhteet suojapadon ja lämmityksen myötä. Rakenteiden käyttäytymistä on seurattava muuttuneessa tilanteessa ja tehdasrakennusten säilymisolosuhteita on edelleen kehitettävä. Työväenasuinalueen rakennuksissa on yhä runsaasti korjausvelkaa ja huonokuntoisia rakennuksia on käyttämättöminä odottamassa peruskorjausta. Mahdollisia uhkia ovat onnettomuudet, tulipalot ja ilkivalta. Kohdetta voi uhata myös sopimaton korjaaminen tai uudisrakentaminen sen läheisyydessä.

Kohteen arvoihin sopimaton toiminta voi johtaa maailmanperintöarvojen hämärtymiseen ja väärynmärtämiseen. Verlaa ei aina nähdä itsessään arvokkaana, vaan ainoastaan kauniina kullassina erilaisille tapahtumille. Pahimmillaan maailmanperintöstatus saatetaan nähdä vain kaupallisesti hyödynnettävänä lisäarvona.

Maisemalliset arvot

Maiseman umpeenkasvun uhkaa torjutaan suunnitelmallisella ympäristöhoidolla. Kylämaiseman säilyttäminen asutun oloisena edellyttää jatkuvaa hoitoa. Vieraslajit ja haittakasvit valtaisivat alaa ilman jatkuvaa torjuntatyötä. Liikenneväylät ja pysäköintialueet rikkovat alkuperäistä maisemaa. Alkuperäinen tulosuunta Verlaan on ollut Selänpään suunnasta, josta Verlaan saapuessa kohde näyttäytyy maisemassa sellaisena, kuin arkkitehti on sen aikoinaan suunnitellut. Selänpään puoleista "maisemareittiä" tulee kehittää vaihtoehtoisena tulosuuntana kohteeseen.

Koulutukselliset ja sivistykselliset arvot

Opastuksissa, opasteissa sekä muussa materiaalissa voi esiintyä virheellistä tietoa. Suurin ongelma liittyy sellaiseen, mm. internetissä jaossa olevaan materiaaliin, jonka tekemiseen kohde ei ole voinut vaikuttaa. Tutkimukseen ja uuden tiedon tuottamiseen on rajalliset resurssit. Verlan maailmanperintökohteeseen sopimaton toiminta voi johtaa kohteen merkityksen väärin ymmärtämiseen.

Taloudelliset arvot

Kohteen matkailusesongin rajoittuminen kesään: kohteen tilat ovat hyödyntämättä suuren osan vuodesta ja sesonkiluonteisuus on haastavaa matkailuyrittäjille. Kohteen säilyminen monipuolisena vaatii matkailupalveluiden kehittämistä. Kävijöiden väheneminen heikentäisi matkailuyrittäjien toimintaedellytyksiä, mikä voisi johtaa kohdetta kuihduttavaan kierteeseen.

Avustusten saaminen kohteelle on sen omistajataustan vuoksi vaikeaa. Matkailutulot eivät välttämättä kohdistu itse kohteeseen tai kohteen toimijoille.

Muut yhteiskunnalliset arvot

Verlan kylän vakituinen asutus vähenee. Ympärivuotiset palvelut ovat kylästä jo loppuneet. Kylän taloista on osa siirtynyt ympärivuotisesta käytöstä kesäasunnoiksi. Uusien asukkaiden saaminen kylään on syrjäisen sijainnin vuoksi vaikeaa.

Hallinto, hoito ja resurssit

Maailmanperintökohde Verlan puuhiomo ja pahvitehdas ei ole hallinnollinen toimija. Kohteen hoidosta, ylläpidosta ja hallinnasta vastaavat sen maan- ja kiinteistöjen omistajat UPM Kymmene Oyj (UPM), KSS-Energia Oy ja yksityinen kiinteistönomistaja, kukin omistustensa osalta. UPM:n ylläpitämä UPM Verlan tehdasmuseo vastaa kohteen osalta maailmanperintökoordinaattorin tehtävistä ja edustaa maailmanperintökohdetta Suomen maailmanperintökohteiden yhdistyksessä.

Verlan maailmanperintökohteella on hoitokunta, jossa ovat mukana omistajayritysten sekä Museoviraston edustajat. Kohdetta koskevat suunnitelmat ja hankkeet käsitellään hoitokunnassa. Hoitokunta ei tee taloudellisiin sitoumuksiin johtavia päätöksiä, vaan sen rooli on ohjaava sekä ylläpitoa ja hallintoa tukeva.

Talous

Verlan maailmanperintökohteella ei ole yhteistä budjettia. Kohteen omistajat vastaavat taloudesta ja rakennustensa hoito- ja korjauskuluista omistustensa osalta.

Verlan maailmanperintökohteen kunnostus- ja korjaustyöt tehdään pääosin omistajien rahoittamina. Kiinteistöjen omistajat voivat hakea vuosittain Museoviraston hallinnoimaa Opetus- ja kulttuuriministeriön maailmanperintökohteiden hoitoavustusta. UPM Verlan tehdasmuseo on saanut avustuksia mm. rakennusten palosuojausjärjestelmien rakentamiseen, suojapatohankkeeseen ja lämmitysprojektiin.

Henkilöresurssit

Maailmanperintökoordinaattorin tehtävistä vastaavan UPM Verlan tehdasmuseon henkilökunta muodostaa pääosan maailmanperintökohteesta vastaavista henkilöresurseista. UPM Verlan tehdasmuseo on ammatillisesti hoidettu erikoismuseo, jonka vakituisen henkilökunnan muodostavat museonjohtaja ja museoamanuenssi. Museokauden aikana Verlassa työskentelevät myös museon oppaat ja puutarhuri. Maailmanperintökohteen rakennusten restaurointi- ja korjaustyöt sekä niihin liittyvä suunnittelu hankitaan ulkopuolisilta yrityksiltä. Matkailuyrittäjät vastaavat Verlan oheispalveluista, joita ovat mm. Verlan mökit – majoitustoiminta, ravintolapalvelut, puodit sekä ohjelmalvelut.

Paikalliset yhdistykset ja seurat kuten Verlan seudun kyläyhdistys ry. osallistuvat yhteistyökumppanina mm. alueen tapahtumajärjestelyihin. Verlan Seuratalon kunnostushanke toteutettiin UPM Verlan tehdasmuseon ja kyläyhdistyksen yhteisprojektina 2009-2012.

Lähes vuosittain eri oppilaitosten opiskelijat tekevät kohteeseen liittyviä opinnäytetöitä ja suorittavat kohteessa koulutuksiinsa liittyviä harjoittelujaksoja.

OSALLISET

Verlan maailmanperintökohde on lähes kokonaan yksityisten yritysten omistama. Alueen toiminnan keskus, Verlan tehdasmuseo on museonakin poikkeuksellinen, koska sen omistaa ja sitä ylläpitää yksityinen yritys. Maailmanperintökohteen muita toimijoita ovat muut maanomistajat, viranomaiset, matkailupalveluiden tuottajat ja paikalliset asukkaat sekä suurimpana osallisten ryhmänä kohteen kävijät.

UPM / VERLAN TEHDASMUSEO

UPM Kymmene Oyj on Verlan maailmanperintökohteen pääasiallinen omistaja, joka ylläpitää kohdetta kansainvälisesti merkittävänä ja omaan historiaansa liittyvänä suojelu- ja kulttuuriperintökohteena. UPM tunnustaa Verlan maailmanperintöarvot ja pyrkii turvaamaan niiden säilymistä. UPM mahdollistaa kohteen museo- ja matkailutoiminnan huolehtimalla kohteen taloudellisista toimintaedellytyksistä, ylläpidosta ja hoidosta ja vuokraa tiloja matkailutoimijoille.

UPM Verlan tehdasmuseo edustaa kohteessa omistajayhtiötä, hallinnoiden kohteessa UPM:n resursseja ja kohteen käyttöä. UPM Verlan tehdasmuseo vastaa Verlan museoammattillisesta työstä, maailmanperintökoordinaattorin tehtävistä, kohteen esittelystä ja kohteen ylläpidon organisoinnista UPM:n omistusten osalta.

KSS ENERGIA OY

KSS Energia Oy omistaa ja hallinnoi maailmanperintökohteessa historiallisesti merkittävää koskialuetta vesivoimalaitoksineen. Kahden toiminnassa olevan voimalaitoksen lisäksi KSS:n alueella on osayleiskaavassa suojeltuja rakennuksia kuten voimalaitosrakennus, virkamiessauna ja kaksi jauhomyllyä, joista toinen on yhä käytössä.

KSS:n toiminta Verlassa keskittyy vesivoiman tuotantoon. Voimalaitosalue on turvallisuussyistä yleisöltä suljettu. Verlan maailmanperintökohteessa sähköntuotannolla on pitkät perinteet, sähköä on tuotettu Verlassa jo vuodesta 1889 lähtien. KSS:n koskialueen historialliset rakennukset ja patorakenteet yhdessä tehdasrakennusten kanssa muodostavat merkittävän osan maailmanperintökohteen julkisivusta ja päänäkyvästä.

KSS on ollut mukana UPM:n toteuttamissa, Verlan maailmanperintökohteen säilymistä turvaavissa hankkeissa. KSS osallistui tehdasmuseon suojapatohankkeen kustannuksiin ja salli padon rakentamisen omistamalleen alueelle. KSS:n tytäryhtiö KSS Lämpö Oy oli päätoimittajana tehdasmuseon lämmitysprojektissa 2018 ja vastaa myös pellettilämpölaitoksen operoinnista.

MAAILMANPERINTÖKOHDE VERLAN HOITOKUNTA

Valtion maailmanperintöstrategia edellyttää, että maailmanperintökohteilla on niiden luonteeseen soveltuvat poikkihallinnolliset hoitokunnat. Verlan maailmanperintökohteen hoitokunta perustettiin vuonna 2002, jolloin se korvasi tehdasmuseon perustamisesta (1972) alkaen toimineen Verlan hallintokunnan. Verlan hoitokuntaan kuuluvat alueen omistajayritysten ja Museoviraston edustajat sekä kulttuurineuvos Eero Niinikoski. Tarvittaessa hoitokunta kutsuu kokouksiinsa asiantuntijoita ja sidosryhmien edustajia.

Hoitokunta huolehtii siitä, että kohteen arvojen säilymisestä tuleville sukupolville huolehditaan. Hoitokunta ohjaa kohteen hoidon ja toiminnan suunnittelua ja kehittämistä matkailukohteena niiden suuntaviivojen mukaisesti, joita UNESCO maailmanperintökohteelta edellyttää. Hoitokunta pitää yhteyttä niihin viranomaisiin ja päättäjiin, jotka vaikuttavat museoiden ja valtakunnallisten matkailukohteiden toimintaedellytyksiin. Hoitokunnassa käsitellään maailmanperintökohteen hankkeet ja suunnitelmat, ja sille raportoidaan kohteen ylläpidosta ja toiminnasta. Vaikka kohteeseen liittyvistä päätöksistä vastaavat omistajat, on hoitokunnalla ja sen kannanotoilla merkittävä painoarvo päätöksenteossa.

ICOMOSIN SUOMEN OSASTO – MAAILMANPERINTÖTYÖRYHMÄ

ICOMOS on maailmanlaajuinen kulttuuriperintöalan asiantuntijoista koostuva järjestö. ICOMOSin Suomen osasto ry. edistää kulttuuriperintökohteiden, kuten rakennusten ja kiinteiden muinaisjäännösten, suojeluun liittyvää keskustelua ja tiedonvälitystä. Se edustaa arkkitehtuurin ja arkeologisten kohteiden hoidon asiantuntijaverkostoa.

ICOMOSin rooliin Unescon asiantuntijajärjestönä kuuluu monia maailmanperintölistan tehtäviä niin kulttuuriperintökohteita täydennettäessä, niiden säilymistä arvioitaessa kuin erilaisia selvityksiä laadittaessa. ICOMOSin Suomen osasto ry:n yhteydessä toimii maailmanperintötyöryhmä, joka täydentää yhdistyksen toimintaa maailmanperinnön parissa.

SUOMEN MAAILMANPERINTÖKOhteiden YHDISTYS

Syksyllä 2016 perustettiin Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys. Sääntöjensä mukaan yhdistyksen tarkoituksena on Suomen maailmanperintökohteiden välisen yhteistyön kehittäminen ja maailmanperintökohteiden vaikuttavuuden lisääminen. Yhdistys edustaa Suomen maailmanperintökohteita kansallisella, pohjoismaisella ja muulla kansainvälisellä tasolla. Yhdistys kasvattaa maailmanperintökohteiden osaamista ja voimavaroja yhteistyön avulla.

Ensimmäisenä projektinaan yhdistys toteutti Suomen maailmanperintökohteissa yhteismitalliset kävijätutkimukset ja paikallistaloudelliset selvitykset, Verlan osalta vuonna 2018.

MAAKUNNAN JA VALTION TOIMIJAT

Museovirasto toimii opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa, joka vastaa myös Suomen UNESCO-politiikan toimeenpanosta. Museovirasto on kulttuuriperinnön asiantuntija, palvelujen tuottaja, toimialansa kehittäjä ja viranomainen. Museovirasto vastaa maailmanperintösopimuksen toimeenpanosta kulttuuriperinnön osalta ja maailmanperintöasioissa. Museovirasto on yksittäisen kulttuuriperintökohteen ensisijainen yhteydenpitotaho. Museovirastolla on kaksi edustajaa Verlan maailmanperintökohteen hoitokunnassa.

Museovirasto hallinnoi OKM:n maailmanperintökohteille avustuksina jaettavat määrärahat. Maailmanperintökohteiden hoitoon tarkoitetuista määrärahoista on Verlaan myönnetty viime vuosina merkittäviä avustuksia. Verlan suojapatohankkeen toteutukseen myönnettiin historian suurin yksittäinen maailmanperintöavustus. Myös kohteiden tutkimukseen ja kehittämiseen on mahdollista saada maailmanperintöavustuksia. Museovirasto myös valvoo avustusten käyttöä.

Museovirasto on asiantuntijana ja viranomaisena mukana Verlan maailmanperintökohteen maankäyttöä ja rakennusten restaurointia koskevassa suunnittelussa sekä valvoo kohteessa toteutettavia korjaus- ja restaurointitöitä.

Kymenlaakson maakuntamuseon toimialue kattaa Kymenlaakson alueen seitsemän kuntaa. Museaaliset neuvontapalvelut ja maakunta-arkeologin työ ulottuvat koko maakunnan alueelle. Museo toimii rakennussuojelukysymyksissä lausuntoja antavana viranomaisena. Kymenlaakson paikallismuseoiden toiminnan kehittäminen ja ohjaaminen on yksi maakuntamuseon tehtävistä. Maakuntamuseo järjestää alueensa museoille koulutustilaisuuksia ja tapaamisia. Se pyrkii edistämään maakunnan museoiden välistä yhteistyötä, jossa myös Verlan tehdasmuseo on mukana.

Maailmanperintökohde Verlan puuhiomo ja pahvitehdas sijaitsee **Kouvolan kaupungissa**, Verlan kylässä. Suomessa maailmanperintökohteita on vain seitsemän ja uusien kohteiden saaminen listalle on hyvin vaikeaa. Kouvolan kaupungin hyödynnettävissä on arvokas vetovoima- ja imagotekijä. Kouvolan kaupunki ei osallistu kohteen ylläpitoon.

Kouvolan kaupungin rakennusvalvonta käsittelee maailmanperintökohteen restaurointi- ja korjaustöihin liittyvät lupa-asiat. Kaupungilla on kaavoituksesta vastaavana viranomaisena merkittävä rooli vireillä olevassa kaavamutoksessa. Kouvolan kaupunki järjestää alueella yhdyskuntatekniset palvelut ja vastaa mm. kohteen

matkailupalveluihin liittyvästä terveystalvonnasta. Kaupunki vastaa myös osaltaan julkisen liikenteen yhteyksistä kohteisiin.

Visit Kouvola vastaa Kouvolan seudun matkailun vetovoiman kasvattamisesta ja matkailuelinkeinon edistämisestä. Visit Kouvola on osa Kouvola Innovation Oy:tä, joka on Kouvolan kaupungin omistama Kouvolan seudun elinkeinoyhtiö. Visit Kouvola vastaa Kouvolan matkailuneuvonnasta ja -markkinoinnista. Verla on yksi Kouvolan matkailun kärkikohteista. Visit Kouvola on markkinoinnissa yhdistänyt Verlan ja läheisen Repoveden kansallispuiston Repovesi – Verla matkailualueeksi. Matkailuyrityksille Visit Kouvola tarjoaa tukea ja koulutuksia.

MUUT VIRANOMAISET

Kymenlaakson liitto on lakisääteinen kuntayhtymä, joka toimii Kymenlaakson maakunnan alueen (Kouvola ja Kotka – Hamina) aluekehityksestä ja edunvalvonnasta vastaavana viranomaisena. Liiton johdolla laaditaan maakuntasuunnitelma ja -ohjelma. Kymenlaakson liitto vastaa alueen maakuntakaavoituksesta, joka toimii ohjeena kuntien kaavoitukselle ja suuremmille hankkeille.

Kaakkois-Suomen Elinkeino-, Liikenne- ja Ympäristökeskus on valtion kehittämis- ja palvelukeskus, jonka toimialue käsittää Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson maakunnat. ELY-keskus edustaa valtiota elinkeinoelämän, työmarkkinoiden ja maaseudun kehittämiseen liittyvissä asioissa. Se hoitaa ympäristön suojeluun ja luonnonvarojen käyttöön liittyviä viranomaistoimia sekä vastaa mm. alueen tieverkostosta, joukkoliikenteestä sekä liikenteen lupa-asioista. ELY-keskus osallistuu myös alueiden käytön, yhdyskuntarakenteen sääntelyn ja rakentamisen ohjaamiseen. Lisäksi sen vastuualueeseen kuuluu myös vesivarojen käyttö ja hoito.

Verlassa järjestettävien tapahtumien yhteydessä tehdään tarvittavat lupahakemukset ja ilmoitukset poliisille ja palokunnalle. Paikalliset palokunnat järjestävät Verlassa säännöllisesti palokunnan harjoituksia. Yrittäjien toimintaa valvovat tarvittaessa terveystalvonomaiset.

PAIKALLISET ASUKKAAT

Verlan kylässä on joitakin kymmeniä ja lähikylissä yhteensä noin 200 asukasta. Kesäaikoina Verlan seudun asukkaiden määrä moninkertaistuu kesäasukkaiden saapuessa vapaa-ajan asunnilleen. Verlan kylän asutus sijaitsee suurelta osin maailmanperintökohteen suojavyöhykkeellä.

Paikalliset asukkaat suhtautuvat kotipaikkansa maailmanperintöstatukseen myönteisesti, jopa ylpeydellä. Toisaalta esimerkiksi suojavyöhykkeellä sijaitsevien rakennusten suojelu tai lisääntynyt liikenne matkailusesongin aikana saatetaan kokea rasitteena. UPM Verlan tehdasmuseon rooli on joskus epäselvä. Aina ei muisteta maailmanperintökohteen olevan yksityisen yrityksen omistama suojelukohde, jota kehitetään ensisijaisesti kulttuurimatkailukohteena.

Vakituiset asukkaat ylläpitävät perinteitä ja säilyttävät kohteen suojavyöhykkeen osittain aidosti asuttuna. Maailmanperintökohteen matkailutoiminta tuo kylälle työmahdollisuuksia ja toimintaa, joka toistaiseksi rajoittuu pääosin kesäkaudelle.

Verlan seudun kyläyhdistys ry on alueen asukas-yhdistys, joka järjestää kylälle toimintaa ja ajaa kylän asukkaiden etua. Verlan tehdasmuseo tekee kyläyhdistyksen kanssa yhteistyötä mm. tapahtumien järjestelyissä. Suurin yhteinen projekti on ollut seuratalon kunnostushanke vuosina 2009 - 2011. Kyläyhdistys saa käyttää kohteessa sijaitsevaa UPM:n omistamaa seurataloa toimintaansa.

Verlan puuhiomon ja pahvitehtaan entiset työntekijät ja kylän asukkaat ovat Verlan muistajia, jotka voivat tarjota museolle arvokasta muistitietoa asumisesta, työnteosta ja elämästä Verlassa. Tietoa on tallennettu ja yhä tallennetaan. Muistajat ovat tarinoiden lisäksi lahjoittaneet myös valokuvia ja joitakin esineitä. Merkittävän haastattelutyön on tehnyt Inkeri Ahvenisto väitöskirjaansa (Tehdas yhdistää ja erottaa, 2008) varten. Muistitietoa kertyy myös näyttelyiden teon yhteydessä.

MATKAILUPALVELUIDEN TUOTTAJAT JA MUUT YHTEISTYÖKUMPPANIT

UPM Verlan tehdasmuseo vuokraa maailmanperintökohteessa tiloja ja tarjoaa toimintamahdollisuuksia matkailupalvelu yrityksille ja käsityöläisille. Verlan maailmanperintöstatus tuo kohteeseen runsaasti kävijöitä, jotka käyttävät yrittäjien tuottamia matkailupalveluita.

Kävijän "Verla-kokemus" muodostuu kohteen palveluiden perusteella. Tuottamalla laadukkaita palveluita kävijöille yrittäjät tukevat maailmanperintökohdetta matkailukohteenä. Palveluita on kehitettävä asiakkaiden tarpeiden mukaan mutta maailmanperintökohteen arvot huomioiden. Haasteita yrittäjille aiheuttaa kohteen toiminnan sesonkiluonteisuus. Vuonna 2017 kohteessa otettiin käyttöön kestävän matkailun periaatteet, joihin alueen yrittäjät ja toimijat sitoutuvat sopimuksin. Kaikki kohteessa toimivat matkailutoimijat tekevät UPM Verlan tehdasmuseon kanssa yhteistyösopimuksen.

KORJAUSHENKILÖSTÖ

Maailmanperintökohteen ylläpito-, restaurointi- ja korjaustöissä on eri alojen ammattilaisille kiinnostavia ja haastavia työkohteita. Tekijöinä pyritään käyttämään henkilöitä, jotka ymmärtävät maailmanperintökohteen arvot. Kohteella ei ole omaa korjaushenkilöstöä, vaan restaurointi- ja korjaustyöt teetetään ulkopuolisilla ammatinharjoittajilla ja urakoitsijoilla.

YHTEISTYÖOPPILAITOKSET

UPM Verlan tehdasmuseo on tehnyt yhteistyötä mm. Kouvolan seudun ammattiopiston, XAMK:n (Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun) ja Metropolia AMK:n kanssa. Erityisesti yhteistyötä on tehty restauroinnin ja konservoinnin koulutusohjelmien kanssa, joille maailmanperintökohde on innostava ympäristö.

Maailmanperintökohde on hyötynyt harjoittelijoiden työpanoksista ja opiskelijoista on kehittynyt alueelle restaurointialan ammatinharjoittajia, joille Verla on tullut tutuksi jo opiskeluaikana. Museolla on ollut lisäksi yliopistoharjoittelijoita kokoelmatyössä.

KÄVIJÄT

Verlan maailmanperintökohteeseen tutustutaan pääasiassa tehdasmuseon opastetuilla tehdaskierroksilla. Kohteen kävijät koostuvat yksittäisistä museokävijöistä, ryhmämatkailijoista, koululais- ja opiskelijaryhmistä, tapahtumakävijöistä, yritysyhdistä, "maailmanperintöbongareista" sekä virkistyskäyttäjistä.

Syrjässä sijaitsevaan Verlaan on aina varta vasten tultava. UPM Verlan tehdasmuseossa on vierailut maailmanperintönimityksen 1996 jälkeen keskimäärin 15 000 - 17 000 opastettua museokävijää vuosittain. Lisäksi maailmanperintökohteessa käy kasvava määrä vierailijoita, jotka eivät osallistu opastetuille museokierroksille, mutta tutustuvat kohteeseen muuten ja käyttävät palveluita. Kävijälaskurin perusteella kohteen vuosittainen kävijämäärä on noin 40 000. Maailmanperintöstatuksen vuoksi kansainvälisten kävijöiden osuus on suuri, yli 10 % vierailijoista, 50-60 eri kansallisuutta vuosittain. Kansainvälisiä kävijöitä pyritään palvelemaan vieraskielisin opastuksin. Myös tehtaan esittelevästä tiivistelmästä ja lyhytelokuvasta on käytössä laaja valikoima kieliversioita.

Verlan mökkien asiakkaat

Verlan tehtaan toiminnan päätyttyä Kymiyhtiön (nyk. UPM) omistamiin entisiin Verlan tehtaan työväenasuntoihin perustettiin 1968 yhtiön työntekijöille lomakylä, jota myöhemmin täydennettiin lauta- ja pyöröhirsirakenteisilla mökeillä. Nykyisin mökkien matkailutoimintaa hoitaa matkailuyritys Tervarumpu ja mökit ovat kaikkien matkailijoiden vapaasti vuokrattavissa. Mökkien vuokraustoiminta on kasvattanut Verlan merkitystä matkailukohteenä. Mökkiasukkaat hyödyntävät tehdasmuseoalueen matkailupalveluita museokauden aikana.

Kävijätutkimus 2018

Vuonna 2018 Verlassa toteutettiin Suomen maailmanperintökohteiden yhdistyksen laaja kävijätutkimus ja paikallistaloudellisten vaikutusten arviointi. Tutkimus antaa paljon mielenkiintoista tietoa kävijöihin liittyen. Suurimmalle osalle Verlan kävijöistä kohde on käynnin tärkein ja ainoa syy. Muista käyntikohteista Verlan ohella mainitaan useimmin Repoveden kansallispuisto. Jopa 76 % tutkimukseen vastanneista oli ensimmäistä kertaa vierailulla Verlassa.

Verlan kävijätyytyväisyys ja kävijöiden odotusten toteutuminen on arvioitu korkealle tasolle. Museo ja kohteen yleinen siisteys saivat parhaat arviot (4,7/ 5). Keskimäärinkin Verlan palvelut arviotiin hyväksi (4,5/ 5). Kävijöiden odotukset täyttyivät parhaiten kulttuuriympäristön (4,83/ 5) ja maailmanperinnön esittelyn suhteen (4,78/ 5). Palvelut vastasivat odotuksiin arvosanalla 4,33 / 5. Kävijätyytyväisyys on korkealla tasolla ja lähes kaikki kävijät suosittelisivat kohdetta käyntikohteena muille. Myös uusintakäynti on hyvin todennäköinen kotimaisille kävijöille.

Pääosin kävijöiden rahankulutus kohdistui majoitukseen ja ravintolapalveluihin. Keskimäärin kävijätutkimukseen vastanneet käyttivät 57 euroa käyntikerrallaan kohteessa ja sen lähialueilla Kouvolassa. Yhteensä maailmanperintökohteen kävijöiden tulovaikutus alueelle on 2,5 milj. € ja työllisyysvaikutus 24 henkilötyövuotta.

Kävijöille maailmanperintöstatus oli merkittävä syy käynnille. Suurin osa vierailijoista myös tiesi etukäteen, että Verla on maailmanperintökohde. Vain noin puolet kyselyyn vastanneista tiesivät, että UPM omistaa kohteen ja vastaa sen ylläpidosta.

VISIO JA PITKÄN AIKAVÄLIN TAVOITTEET

Verlan maailmanperintökohde, visio 2025

Verlan maailmanperintökohde on vuonna 2025 monipuolinen ja osittain ympärivuotinen kulttuurimatkailukohde, jonka ydin on ammattimaisesti hoidettu tehdasmuseo. Paikalliset matkailuyritykset tuottavat Verlan kävijöille laadukkaita matkailupalveluita. Patruunan pytinki on restauroituna avoimena yleisölle, kohteen matkailua tukevassa käytössä. Verlassa käynti on kävijöille ainutlaatuinen kokemus, jota he suosittelvat ystävilleen.

Tavoitteet 2025

- Kulttuurimatkailun kehittäminen – resurssit aktiiviseen käyttöön
- Verlan matkailusesongin laajentaminen
- Patruunan pytingin restaurointi – rakennus osaksi matkailukohdetta, yleisölle avoimeksi
- Ravintolapalveluiden tilakysymyksen ratkaisu
- Yhteistyö matkailutoimijoiden kanssa - monipuoliset matkailupalvelut
- VB1 ja VB5 rakennuksille kohdetta tukeva konsepti

STRATEGISET OSA-ALUEET

Suojelu ja säilymisen turvaaminen

Unescon maailmanperintökohteiden suojelu toteutetaan kohdemaan kansallisella lainsäädännöllä ja valtiot vastaavat kohteiden riittävästä suojelusta.

Maailmanperintökohde Verla käsittää museoidun tehtaan sekä sitä ympäröivän, noin 23 hehtaarin, alueen rakennuksineen ja rakenteineen. Tehdastoimintaan liittyvien rakennusten ja vesivoimalaitosten lisäksi alueella on 11 entistä tehtaan työväenasuinrakennusta talousrakennuksineen, seuratalo sekä esihistoriallinen kalliomaalausten kokonaisuus. Verlankosken äärellä sijaitsee kartanomainen isännöitsijän asuinrakennus, patruunan pytinki. Kosken yläjuoksulla on uittoon liittyviä rakenteita ja uittokämpä. Näiden tehtaan toiminnan ajalta (1872 – 1964) peräisin olevien rakennusten lisäksi UPM:llä on maailmanperintökohteessa neljä ja kohteen suojavyöhykkeellä 11 uudempaa, 1960- ja 1970-luvuilla valmistunutta lomamökkiä ja niihin liittyvät kolme huolto- ja saunarakennusta. Maailmanperintökohteen ytimessä, koskialueella, sijaitsevat KSS Energia Oy:n voimalaitokset (1923, 1953, 1995) ja historialliset patorakenteet, myllyt, myllytupa ja vanhat saunarakennukset. Lisäksi maailmanperintökohteessa on yksi yksityisessä omistuksessa oleva entinen työväenasunto talousrakennuksineen ja pihapiireineen.

Tehdasalueen seitsemän keskeisintä rakennusta suojeltiin vuonna 1993 rakennussuojelulailla, kun Verlaa valmistauduttiin hakemaan maailmanperintökohteeksi. Unescon vaatimuksesta maailmanperintökohteeseen sisällytettiin myös tehtaan ympärillä oleva työläisten vanha asuinalue, joka suojeltiin osayleiskaavalla maailmanperintönimityksen jälkeen vuonna 2001. Kaavassa suojelu jäi merkittävästi kevyemmäksi kuin lailla aiemmin suojellun tehdasalueen. Kohteen suojelun yhdenmukaistamiseksi UPM teki vuonna 2009 suojeluesityksen omistamistaan Verlan historiallisista rakennuksista. Maaliskuussa 2016 Ympäristöministeriö vahvisti suojelupäätöksen, jolla myös nämä UPM:n omistamat tehtaan sivurakennukset, tehtaan toimintaan ja uittoon liittyvät rakenteet sekä työläisasuinalueen historialliset rakennukset pihapiireineen on suojeltu. Maailmanperintöalueen keskellä oleva voimalaitosalue ja yksityisen kiinteistön omistajan historialliset rakennukset eivät ole mukana vahvistetussa suojelupäätöksessä. Parhaillaan viranomaisten käsittelyssä on Verlan alueen osayleiskaavan muutos, jonka tavoitteena on osaltaan täydentää maailmanperintökohteen suojelua ja taata kohteen kehittämisen mahdollisuudet matkailukohteena ja voimalaitosten osalta energiantuotannolle. Suoja-alueen suojelu määritellään osayleiskaavassa.

Rakennusten käyttö ja ylläpito

Verlan maailmanperintöarvot ovat historiallisessa rakennusten ja rakenteiden muodostamassa kokonaisuudessa, mikä on otettava huomioon rakennusten käytössä, ylläpidossa ja korjauksissa. Maailmanperintökohteen autenttisuutta pyritään turvaamaan ennaltaehkäisemällä alkuperäisten rakenteiden ja materiaalien tuhoutumista ja välttämällä tarpeetonta korjaamista. Rakennuksia on myös varustettu säilymistä tukevilla teknisillä järjestelmillä, joista viimeisin on tehtaan lämmitysjärjestelmä.

Suojelurakennuksiin tehdään vaurioita ennaltaehkäisevää ylläpitoa ja välttämättömiä korjauksia riippumatta siitä, ovatko rakennukset tuottavassa käytössä vai ei. Muilta osin kunnostusten aikatauluun vaikuttaa se, minkälaisia tarpeita kohteen toimijoilla on rakennusten suhteen. Kohdetta tukevalle matkailutoiminnalle ja huollolle tarvitaan tiloja, jotka pyritään järjestämään tarkoituksenmukaisesti ja maailmanperintöarvoja vaarantamatta. Monet kohteen rakennuksista ovat vailla käyttöä tai vain osittain käytössä ja niille toivotaan löytyvän matkailutoimintaa tukevaa käyttöä. Kun rakennus on käytössä, vauriot ja ongelmat tulevat ajoissa havaituiksi.

Rakennusten ylläpidossa huomioidaan myös toiminnan kestävyysnäkökulma: tarpeetonta korjaamista ja materiaalien uusimista vältetään, rakennusten energiatehokkuuteen panostetaan mahdollisuuksien rajoissa. Jätteen käsittelyyn ja hyötykäyttöön kiinnitetään huomiota sekä biojätteet kompostoidaan mahdollisuuksien mukaan.

Ajankohtaiset kysymykset liittyvät ravintolapalveluiden sijoittamiseen patruunan pytinkiin sekä VB 5:n ja VB 1:n tulevaan käyttötapaan ja peruskorjauksiin.

Korjausvelka

Verlan rakennuksiin on kertynyt runsaasti korjausvelkaa tehtaan toiminnan päättymisen jälkeen. Tyhjiillään tai vajaakäytössä olleiden rakennusten kunnostukseen ei ole aina panostettu riittävästi tai ei ole osattu kiinnittää huomiota olennaiseen. Rakennusten pitäminen kylmillään on lisännyt etenkin kivirakenteisten tehdasrakennusten vaurioita. Yksiselitteiset suojelumääräykset velvoittavat pitämään kunnossa koko kohteen pienet sivurakennukset mukaan lukien, mikä selkeyttää korjaustöiden priorisointia.

Korjausvelkaa pyritään purkamaan mutta työ etenee hitaasti. Käytössä olevat resurssit on jaettava ylläpidon ja korjausvelkaa purkavien peruskorjausten kesken. Peruskorjausten tekeminen pitkään ylläpidon kustannuksella ei ole kestävä ratkaisu. Tästä syystä suuremmat hankkeet edellyttävät erillisrahoituksia. Tavoitteena on tilanne, jossa voidaan keskittyä kohteen suunnitelmalliseen ylläpitoon.

Rakennusten pitkän aikavälin korjaussuunnitelma

Verlan rakennusten (UPM) restaurointia ja kunnostustöitä tehdään pitkän aikavälin suunnitelman mukaisesti. Sitä päivitetään säännöllisesti vastaamaan rakennuksissa esiintyviä tarpeita ja käytössä olevia resursseja. Toimijoiden tarpeet pyritään ottamaan huomioon töiden aikataulutuksessa. Korjausten suunnittelussa kiinnitetään huomiota materiaaleihin, menetelmiin ja työn laatuun. Tavoite on, että kohteessa ilmenevää kerroksellisuutta saadaan säilytettyä.

Avustukset

Verlan maailmanperintökohte on yksityisten yritysten omistuksessa, joten avustusten saaminen kohteen kunnostustöihin on rajallista. Opetus- ja kulttuuriministeriön maailmanperintökohteiden hoitoavustus on käytännössä ainoa, jota Verlalle voidaan myöntää.

Suunnittelu ja valvonta

Rakennusten käyttöä, ylläpitoa ja restaurointia ohjaa Verlan hoitokunta. Museovirasto valvoo maailmanperintökohteessa tehtäviä kunnostustöitä. Kouvolan kaupungin rakennusvalvonta on mukana luvanvaraisten kunnostus- ja muutostöiden valvonnassa.

Korjaus- ja restaurointitöiden suunnittelussa ja valvonnassa käytetään ulkopuolisten suunnittelijoiden ja konsulttien palveluita. Historiallisten kohteiden restauroinnissa ja teknisissä järjestelmissä pyritään löytämään kohteeseen soveltuvat ratkaisut, kohteen maailmanperintöarvot huomioivien asiantuntijoiden ja suunnittelijoiden avulla.

Suojapato ja lämmitysratkaisu – ”ennaltaehkäisevää konservointia”

Verlan maailmanperintökohteen säilymistä ja turvallisuutta uhanneet vesivuodot ja tulvatilanteet saatiin hallintaan vuonna 2015 valmistuneen suojapatohankkeen myötä. Vuosikymmenien aikana lämmittämätön ja märkä tehdas on altistunut rapautumiselle, korroosiolle. Suojapadon ja vuonna 2018 valmistuneen lämmitysjärjestelmän avulla kiihtyvän rapautumisen kierre on saatu katkaistua ja olosuhteita on saatu merkittävästi kohennettua. Tehtaan säilymisolosuhteista pyritään huolehtimaan jatkossakin: olosuhteita seurataan, katot ja sadevesijärjestelmät pidetään kunnossa ja pyritään estämään maakosteuden pääsy rakenteisiin.

Tavoitteet:

Turvataan maailmanperintöarvojen säilyminen

Korjausvelan purkaminen, hallittu ylläpito

Kohteen rakennusten kulttuurimatkailukäyttöä edistetään: VB1:n, VB5:n ja patruunan pytingin käyttö?

Turvallisuutta parannetaan, kohde pidetään mahdollisimman avoimena ja vapaana yleisön liikkumiselle

Tavoite maailmanperintökohteen matkailusesongin laajentamisesta otetaan huomioon korjaustöiden suunnittelussa ja toteutuksessa.

Kestävä matkailu

Matkailu liittyy olennaisena osana maailmanperintökohteisiin, jotka ovat kansallisesti ja kansainvälisesti tunnettuja ja vetovoimaisia. Matkailupalveluihin ja kävijähallintaan liittyvät kysymykset ovat maailmanperintökohteen kannalta keskeisiä ja niillä on suuri vaikutus vierailijoiden kävijäkokemukseen.

Suomen kansallinen maailmanperintöstrategia 2015-2025 painottaa kestävän kehityksen huomioimisen tärkeyttä Suomen maailmanperintökohteissa, Unescon kestävän kehityksen suuntaviivojen mukaisesti. Verlassa otettiin käyttöön 2016 kestävän matkailun periaatteet, jotka on laadittu yhteisesti Suomen maailmanperintökohteille ja metsähallituksen kulttuuriperintökohteille. Verlan matkailutoimintaa kehitetään nämä periaatteet huomioiden.

Suomen maailmanperintökohteiden kestävän matkailun periaatteet

Edistämme kestävää matkailua. Teemme tämän yhteistyössä siten, että...

1. Tuemme kohteiden arvojen säilymistä ja edistämme niiden suojelua

- Luonto- ja kulttuuriarvot ovat tärkeä matkan syy.
- Kerromme kävijöille kohteen arvoista ja niiden suojelusta ja kannustamme heitä toimimaan vastuullisesti.
- Kehitämme palveluja ja ohjaamme käyttöä kysynnän ja kohteen luonteen mukaan.
- Käytämme pääsääntöisesti valmiita kulkureittejä ja olemassa olevaa palveluvarustusta.
- Rakentamisessa otamme huomioon myös paikalliset luonto- ja kulttuuriarvot.
- Matkailu ei vaaranna kohteen luonto- ja kulttuuriarvoja, ja haitallisia vaikutuksia ehkäisemme ennakoivasti.

2. Minimoimme ympäristön kuormitusta

- Edistämme mahdollisuuksia matkustaa kohteelle julkisin kulkuvälinein ja vähäpäästöisesti.
- Kasvatamme viipymää matkailualueella.
- Toimimme energia- ja materiaalihokkaasti.
- Toimimme hyvänä esimerkkinä ympäristöasioissa.

Mahdollistamme ja kannustamme kävijöitä toimimaan ympäristöystävällisesti.

3. Vahvistamme paikallisuutta

- Paikallinen tietämys, tutkimustieto, kokemukset ja kulttuuri ovat lähtökohta elämysten tarjonnassa.
- Opastus on laadukasta ja toimijat tuntevat hyvin alueen sekä paikalliset olot.
- Lisäämme kohteen arvostusta laadukkaasti tuotetuilla matkailupalveluilla
- Toimimme yhteistyössä ja tarjoamme paikallisille asukkaille sekä kävijöille mahdollisuuksia osallistua kohteen hoitoon ja kehittämiseen.

4. Edistämme kohteiden tuottamaa hyvinvointia ja terveyttä

- Kannustamme kävijöitä monipuolisiin, omatoimisiin ja ohjattuihin luonto- ja kulttuurielämyksiin.
- Varmistamme kohteiden ja palveluiden kävijäturvallisuuden.
- Palvelumme edistävät tasa-arvoa.
- Parannamme kävijöiden mahdollisuuksia lisätä sosiaalista, psyykkistä ja fyysistä hyvinvointiaan.
- Edistämme paikallisten asukkaiden virkistytymistä ja parannamme alueen elinolosuhteita.

5. Edistämme paikallistaloudellista kasvua ja työpaikkojen luomista

- Tarjoamme kävijöille laadukkaita ja kohteen vetovoimalle rakentuvia palveluja.
- Teemme aktiivista yhteistyötä pitäen selvänä toimijoiden roolit ja vastuut kohteen hoidossa ja palveluiden tuottamisessa.
- Tarjoamme tietoa kohteista ja palveluista ennakkoon, helposti ja kiinnostavassa muodossa eri viestintäkanavissa.
- Innostamme matkailijoita viipymään pidempään matkailualueella.

6. Viestimme yhdessä kohteen arvoista ja palveluista

- Sitoudumme kohteen arvoihin ja perusviesteihin.
- Viestimme yhdenmukaisesti ja vastuullisesti eri kohderyhmille sekä kotimaassa että kansainvälisesti.
- Keräämme palautetta sidosryhmiltä asiakastyytyvyyden sekä toiminnan kehittämiseksi.
- Järjestämme koulutus- ja yhteistyötilaisuuksia alueen toimijoiden kesken.
- Kannustamme toimijoita sitoutumaan näihin kestävän matkailun periaatteisiin.

Verla matkailukohteena

Verla sijaitsee etäällä valtavylistä, joten sinne tullaan varta vasten tutustumaan. Syrjässä sijaitsevan kohteen kävijämäärät ovat pysyneet maltillisella tasolla, eikä toistaiseksi ole tarvetta rajoituksille. Juhannuksesta elokuun alkupuolelle kävijöitä on paljon, joten tavoitteena on sesongin laajentaminen keskikesän molemmin puolin. Kaukana asutuskeskuksista sijaitseva kohde on myös säästynyt virkistyskäytön haitallisilta lieveilmiöiltä ja ilkvallalta.

Maailmanperintöstatuksen kansallinen ja kansainvälinen tunnettuus hyödyttävät koko Pohjois-Kymenlaakson matkailua. Maailmanperintölistalla Verla on ainoa puunjalostusteollisuutta edustava kohde ja Kymenlaakso metsäteollisuuden historiallisena keskittymänä on sille erinomainen paikka. Kouvolan matkailun kärkikohteet Verlan maailmanperintökohde ja Repoveden kansallispuisto, muodostavat merkittävän matkailukokonaisuuden Pohjois-Kymenlaaksoon. Vaikka Verla mielletään yhä museokohteeksi, on maailmanperintökohde kokonaisuutena nähtävyys, joka tarjoaa kävijälle elämyksiä ja koettavaa pidemmänkin vierailun ajaksi. Matkailupalveluiden palvelurakenteen kehittyessä kävijöiden viipymät kohteessa pitenevät.

Verlan maailmanperintökohteen matkailutoimijat

Verlan maailmanperintökohteen keskeisin matkailutoimija on UPM Verlan tehdasmuseo, joka vastaa kohteen ylläpidosta, hallinnosta ja esittelytoiminnasta. Museon asiakaspalvelu toimii alueen opastuspisteenä, josta kohteen kävijät saavat informaatiota kohteesta, palveluista ja maailmanperinnöstä, kohteen aukioloaikoina. Muilta osin kohteen matkailupalveluista vastaavat yrittäjät, jotka ovat sitoutuneet kestävän matkailun periaatteisiin ja ovat tehneet yhteistyösopimuksen UPM Verlan tehdasmuseon kanssa. Sopimustoimijat voivat hyödyntää maailmanperintöbrändiä omassa liiketoiminnassaan.

Verlan kävijäpalvelut vaikuttavat suuresti vierailijoiden kävijäkokemuksiin, joten niiden tulee olla maailmanperintökohteessa laadukkaita ja kestävästi tuotettuja. Kohteen elinvoimaisuuden ja vetovoiman säilyminen varmistetaan kävijöiden odotukset ylittävillä palveluilla ja kokemuksilla. Vierailija kokee kohteen kokonaisuutena, minkä vuoksi kaikkien toimijoiden on pyrittävä vastaamaan kävijöiden odotuksiin kohteen tason mukaisesti. Yhdenkin toimijan tinkiminen palvelun laadusta aiheuttaa haittaa koko kohteelle.

Alueella järjestettävien tapahtumien ja näyttelyiden tulee olla kohteeseen sopivia ja kohteen arvoja ja esittelyä tukevia. Ne eivät saa johtaa kohteen merkityksen väärinymmärtämiseen. Tapahtumien myötä voidaan tavoittaa uusia kävijöitä, jotka eivät välttämättä muuten kohteeseen löytäisi.

Matkailutoiminnan kehittäminen ja koordinointi

UPM suhtautuu myönteisesti Verlan matkailutoiminnan kehittämiseen. Verlan maailmanperintökohteen matkailutoiminnan koordinoinnista vastaa UPM Verlan tehdasmuseo. Muut alueen toimijat ovat sopimussuhteessa tehdasmuseoon vuokra- ja yhteistyösopimuksin. Kohteeseen sopiville yrittäjille pyritään järjestämään tilat kohteesta mahdollisuuksien mukaan. Verlan matkailupalvelukokonaisuutta pyritään kehittämään matkailijoiden tarpeita vastaavaksi ja tasalaatuisiksi kokonaisuudeksi.

2018 otettiin käyttöön uusi www.verla.fi -sivusto, jossa esitellään museon lisäksi alueella toimivien sopimusyrittäjien palveluita "maailmanperintöbrändin" alla. Teknisesti edistyksellinen sivusto sisältää monipuoliset sisäänrakennetut osto-ominaisuudet. Tiedon löytäminen kohteen palveluista ja niiden ostaminen pyritään tekemään vierailijoille mahdollisimman helpoksi. Sivustolla toimijat saavat Verla-brändin alla hyvän näkyvyyden tuotteilleen ja palveluilleen.

Matkailumarkkinointiviestintä

Verlan matkailumarkkinoinnista vastaa UPM Verlan tehdasmuseo. VisitKouvola on Verlalle merkittävä yhteistyökumppani matkailuasioiden kehittämisessä ja se markkinoi Verlaa niin kotimaisille kuin kansainvälisille matkailijoillekin. Lisäksi markkinointiyhteistyötä tehdään alueen muiden matkailutoimijoiden kanssa.

Perinteistä markkinointia tärkeämpänä nähdään, että laadukkaat tuotteet ja palvelut ovat hyvin esillä ja helposti ostettavissa www.verla.fi -sivustolla. Palveluiden laatu, ostamisen helppous ja onnistuneet kävijäkokemukset kasvattavat suositteluhalukkuutta.

Verlan maailmanperintökohteen paikallistaloudellinen vaikutus

Verla on paikallistaloudellisesti merkittävä toimija: kohde on sesongin aikana n. 20 henkilön työpaikka. Lisäksi kohteen ylläpito ja korjaukset työllistävät useita henkilöitä vuosittain.

Matkailun paikallistaloudelliset vaikutukset muodostuvat kohteen vierailijoiden rahan kulutuksesta kohteessa ja sen lähiseudulla, sekä kuluttamisesta johtuvista välillisistä, välittömistä ja kerrannaisista vaikutuksista. Suomen maailmanperintökohteiden yhdistys koordinoi Suomen maailmanperintökohteille yhtenäisen kävijätutkimuksen ja paikallistaloudellisen selvityksen 2018, jonka mukaan kohteen matkailun kokonaistulovaikutus on 2,5 milj. € / vuodessa ja työllisyysvaikutus 24 henkilötyövuotta.

Verlan matkailun tulevaisuus

Maailmanperintöstatus on tae kohteen aitoudesta ja ainutlaatuisuudesta varmistuen kotimaisten ja kansainvälisten kävijöiden kiinnostuksen. Verlalla on pitkä historia museokohteena ja sen esittelylläkin on jo arvostetut perinteensä. UPM on sitoutunut kohteen säilyttämiseen ja suhtautuu myönteisesti Verlan matkailutoiminnan kehittymiseen ja pyrkii edistämään sitä.

Matkailun haasteet Verlassa liittyvät kohteen syrjäiseen sijaintiin, heikkoon saavutettavuuteen, toiminnan sesonkiluonteisuuteen ja esteettömyyden toteutumiseen. Monien palautteiden mukaan Verlan hiljaisuus ja rauhallisuus koetaan myönteisenä arvona, eli syrjäinen sijainti ei ole pelkästään heikkous. Kohteen matkailupalveluiden palvelurakenne on kehittymässä: matkailupalveluiden laatu kehittyy ja palveluita saadaan yhä enemmän www.verla.fi -sivustolle esille ja ostettaviksi.

Kohteen matkailun tulevaisuuden kannalta on tärkeintä, että vierailijat saavat kohteesta myönteisen kävijäkokemuksen. Jokainen kohteen toimija vastaa osaltaan siitä, millaisena Verla koetaan. Tämä uhka tai mahdollisuus on Verlan toimijoiden hallittavissa. Uhan voi aiheuttaa myös kohteeseen sopimattomat tapahtumat tai toiminta, jotka pahimmillaan voivat hämärtää kohteen merkitystä ja vääristää historiaa. Kohteen arvoa ei pidä vaarantaa lyhytnäköisesti kävijöitä tai taloudellista etua tavoiteltaessa. Verlan maailmanperintökohteella on erinomaiset mahdollisuudet kehittyä omista lähtökohdistaan matkailukohteena yhä vetovoimaisemmaksi.

Verlan matkailussa on paljon hyödynnettäviä resursseja: Museon toimintakautta on mahdollisuus laajentaa, kun museorakennuksiin on saatu lämmitys. Useat rakennuksista ovat tyhjillään tai vajaakäytöllä myös sesonkiaikana.

Verlan ympärillä on upea suomalainen luonto ja hyödynnettävissä neljä vuodenaikaa. Repoveden kansallispuisto ja Verlan maailmanperintökohde ovat yhdessä kokonaisuus, jossa yhdistyvät luontevasti kulttuuri- ja luontomatkailu.

Tavoitteet:

Verlan maailmanperintöarvot säilyvät ja ovat kävijöiden koettavissa

Toimijat sitoutuvat kestävän matkailun periaatteisiin

Kohteen matkailusesonkia pyritään laajentamaan

Yhteistyö muiden alueen kulttuurimatkailutoimijoiden kanssa

Monipuoliset matkailupalvelut, ravintolapalveluiden tilakysymys ratkaistaan

Verla – Repovesi –yhteyden vahvistaminen

Esteettömyyden parantaminen

Unescon kestävän matkailun suuntaviivat:

- Matkailun kehittäminen ja kävijäpalvelut edistävät maailmanperintöarvojen suojelua, säilyttämistä, esittelyä ja välittymistä, eivätkä aiheuta niille haittaa.
- Matkailu luo kestävää sosioekonomista kehitystä ja tuottaa tasapuolisesti niin aineellisia kuin aineettomiakin hyötyjä paikallisille ja alueellisille yhteisöille tavoilla, jotka tukevat kohteen säilyttämistä.
- Osalliset ovat mukana yhteisissä ja tehokkaissa kumppanuushankkeissa, joiden tavoite on maailmanperinnön säilyttämisen ja esittelyn tulosten maksimointi sekä matkailun aiheuttamien uhkien ja haittavaikutusten minimointi.
- Matkailua suunnitellaan ja seurataan kohteen kävijäkapasiteetti huomioiden ja maailmanperintöarvoja vaalien. Näin varmistetaan, että matkailun kehittäminen ja kävijäpalvelut tukevat maailmanperintökohteen suojelua.
- Kohteen isäntäorganisaatio on perehtynyt matkailupalveluiden verkostoon ja matkailukohteisiin liittyviin laajempiin kysymyksiin, kuten ruuhkanhallintaan ja asukasnäkökulmaan.
- Matkailun kehittämistä ja kävijäpalveluita suunnitellaan osallistavalla tavalla kunnioittaen ja voimaannuttaen paikallista yhteisöä. Heidän kykynsä ja halunsa osallistua kävijöille tarkoitettuun toimintaan otetaan huomioon.
- Matkailuinfrastruktuuri ja kävijöille tarkoitetut tilat on suunniteltu, sijoitettu ja rakennettu huolellisesti ja niitä uudistetaan tarpeen mukaan kävijätyytyväisyyden ja -kokemuksen laadun maksimoimiseksi sekä matkailun maailmanperintöarvoille, ympäröivälle luonnolle, yhteisölle tai kulttuurille aiheuttamien haittavaikutusten estämiseksi.
- Isäntäorganisaation osaaminen ja resurssit riittävät matkailuinfrastruktuurin suunnitteluun ja kävijäpalveluiden hallintaan siten, että maailmanperintöarvojen suojelu ja esittely sekä paikallisyhteisöjen kunnioitus toteutuvat.
- Viranomaiset ja kohteen isäntäorganisaatio ohjaavat riittävän osan matkailun ja kävijäpalveluiden tuotoista maailmanperintöarvojen suojelemiseen, säilyttämiseen sekä hoitoon ja hallintoon.
- Matkailuinfrastruktuurin kehittäminen ja kävijäpalvelut edistävät paikallisten yhteisöjen vaikutusmahdollisuuksia ja sosioekonomista kehitystä tehokkaasti ja tasapuolisesti.

Maisemanhoito ja ympäristö

Maaliskuussa 2016 vahvistetussa rakennusten suojelupäätöksessä on mainittu suojeltaviksi arvoiksi avoin maisema, työläisasuntojen pihapiirit ja maastossa olevat historialliset rakenteet ja pengerrykset. Kohteen maisemanhoidosta vastaavat maanomistajat. UPM:n osalta maailmanperintökohteen maisemanhoidon koordinoi UPM Verlan tehdasmuseon puutarhuri. Maisemanhoitotyöt ovat perustuneet Verlan osayleiskaavan liitteenä olevaan maisemanhoitosuunnitelmaan.

Haasteena on säilyttää Verlan maailmanperintökohteen maisema avoimena ja asutun oloisena. Umpeenkasvaneita rantoja on raivattu avoimemmiksi ja villiintyneitä työläisasuntojen pihapiirejä on kunnostettu ja niiden vanhoja kasvikoja elvytetty. Kunnostusta edeltävässä selvitystyössä on kylän pitkäaikaisilta asukkailta kerätty alueeseen liittyvää muistitietoa.

Maiseman säilyminen avoimena edellyttää säännöllistä raivausta ja harvennusta. Rakennusten välisille ranta-alueille on aidattu lampaille laitumia. Maisema säilyy avoimena lampaiden syödessä rantojen vesakot.

Suoja-alueen metsät ovat pääosin UPM Metsän omistuksessa. Niitä hoidetaan talousmetsinä maisemalliset arvot huomioiden. Alueen maiseman kannalta tärkeitä vanhoja puita ei kaadeta. Metsään on tehty UPM

Metsän aloitteesta noin kahden kilometrin mittainen metsätietopolku, jonka avulla kävijöille esitellään talousmetsän hoitoa ja polun varrelta löytyviä metsälain mukaisia suojelukohteita.

Osayleiskaavan maisemanhoitosuunnitelma kattaa myös suoja-alueen talonmistajien pihapiirejä. Suojavyöhykkeen asukkaille voisi olla hyödyllistä järjestää perehdytystä maiseman vaalimiseen ja kohteen maisema-arvoja uhkaavien tulokaslajien torjuntaan liittyen.

Tieympäristö ja liikennejärjestelyt

Yleisimmin käytetty sisääntuloreitti Verlan maailmanperintökohteeseen lähestyy kohdetta "väärästä" suunnasta johtaen vierailijat kohteen "takapihalle". Alkuperäinen tulosuunta Verlaan on johtanut Selänpään suunnasta: keskeiset rakennukset on suunniteltu ja sijoitettu maastoon siten, että tehdaskokonaisuuden julkisivu näyttyy Selänpään suunnasta lähestyttäessä. Kohteen kokonaisvaltaisen esittelyn vuoksi saapuminen kohteeseen voitaisiin ohjata nykyisen reitin lisäksi vaihtoehtoista "maisemareittiä" Selänpään suunnasta. Toistaiseksi maisemareittipasteille ei ole saatu lupaa.

Kaakkois-Suomen Tiehallinto teki "Verlan tieympäristön kohentaminen" – tarveselvityksen vuonna 2007. Siinä otetaan kantaa moniin edelleen ajankohtaisiin kysymyksiin. Tiealue on levinnyt kylän keskusalueella, opasteita ja liikennemerkkejä on runsaasti ja pysäköintialue on aukea ja karu muuten kauniissa maisemassa. Huomiota kiinnitetään tienhoitotoimenpiteiden seurauksena levenneisiin tieuriin ja luonnottoman korkeiksi nousseihin tieprofiileihin, mikä vääristää maiseman ja rakennusten välistä mittakaavaa. Pieniä linjausten muutoksia lukuun ottamatta tiet ovat kuitenkin pysyneet pääosin vanhoilla paikoillaan.

Keväällä 2015 tehdasmuseon pysäköintialueen liittymä pytingin edustalta muutettiin kävelyraitiksi ja kaikki ajoneuvoliikenne pysäköintialueelle ohjataan Nisuksentien liittymästä. Tämä on rauhoittanut kohteen liikennettä lisäten vierailijoiden turvallisuutta. Kävelyraitti on mahdollistanut myös kävijälaskennan toteuttamisen sisääntulon yhteyteen. Yläjuoksun rantaan toteutettu Verlan historiapolun osa liittyy alueen toiminnallisesti maailmanperintökokonaisuuteen. Samassa yhteydessä pysäköintialueen reuna-alueita on maisemoitu ja kylttien ja opasteiden määrää vähennetty.

Osayleiskaavan uudistuksessa on syytä huolehtia, että liikennejärjestelyjä voidaan uudistaa tulevaisuudessa kohteen edellyttämälle tasolle. Verlantien jalankulkuliikenteen turvallisuutta on kehitettävä. Myös tien korkeusaseman palauttavan muutoksen sekä kylän risteysalueen kehittämisen tulisi olla mahdollista. 2016 rakennussuojelupäätös edellyttää Verlantien linjauksen ja korkeusaseman palauttamista alkuperäisemmäksi tai vähintäänkin edellyttää sen säilyttämistä nykyisellään.

Tavoitteet:

Liikennejärjestelyissä huomioidaan turvallisuus

Verlantien korkeusaseman ja kylän risteysalueen palauttamisen tulisi olla mahdollista

Maiseman säilyttäminen asutun oloisena avoimena kylämaisemana

Kävijöiden ohjaaminen kohteeseen myös Selänpään suunnasta - maisemareitti

Ammattimainen ja suunnitelmallinen maisemahoito

Alkuperäisten kasvilajien vaaliminen

Kestävän kehityksen periaatteiden mukainen toiminta

Verlan museotoiminta

UPM Verlan tehdasmuseo on ammatillisesti hoidettu erikoismuseo ja myös Suomen ensimmäinen tehdasmuseo. Museon esine- ja valokuvakokoelmat ovat verrattain pienet ja hallittavissa, eivätkä ne juurikaan kartu. Esinekokoelmat muodostuvat pääosin tehtaassa alkuperäisellä paikallaan olevista koneista, kalusteista ja työvälineistä sekä museoinnin yhteydessä 1972 tehtaaseen tuoduista puupahvivarkeista. Myös maailmanperintökohteen UPM:n omistamat historialliset rakennukset kuuluvat museon esinekokoelmiin. Tehdasmuseon arkistokokoelma sisältää Verlan puuhiomon ja pahvitehtaan toiminnan aikaisen arkistoaineiston. Sekä valokuva- että arkistokokoelmat on sijoitettu museon arkistotilaan. Museon tallennusvastuualueeseen kuuluu myös Verlassa toimineen yhtiön lomakylän toiminta.

Verlan tehdasmuseon museoammatillinen kokoelmanhoito käynnistyi vuonna 2005. Tehdasmuseolla on kokoelmaohjelma, joka on laadittu yhteistyössä muiden Kymenlaakson ammatillisten museoiden kanssa vuonna 2012. Tehtaan olosuhteiden muuttumisen myötä myös kokoelmaohjelma tulee päivitettäväksi. Tehtaan koneiden konservointia on tehty Metropolia AMK:n konservointikoulutusohjelman kanssa 2014-2016 toteutetuissa konservointiprojekteissa ja työtä pyritään jatkamaan. Suojapadon ja lämmityksen myötä parantuneet olosuhteet ovat hyvä lähtökohta pitkäjänteiselle konservoinnille.

Verlan tehdasmuseo kuuluu Kantapuu-konsortioon, joka perustettiin vuonna 2003 hallinnoimaan E-kuvan Kantapuu.fi -tietokantaa, Verla liittyi Kantapuuhun 2004. E-kuvasta siirrytään Collecteen 2019. Verlan luetteloitua aineistoa löytyy siis osoitteesta kantapuu.fi ja se näkyy myös Finna-palvelussa (www.finna.fi). Esineiden ja valokuvien lisäksi Kantapuusta löytyvät rakennusinventoinnit lähes kaikista alueen rakennuksista. Myös osittain heikkokuntoisen tehtaan historiallisen arkistomateriaalin digitointi on aloitettu. Tavoitteena on koko arkiston digitointi ja alkuperäisen aineiston siirto pysyvässä säilytykseen.

Museon kävijöille kokoelma- ja tutkimustyön tuottamaa tietoa välitetään lähinnä opastusten ja näyttelyiden muodossa. Tietoa välitetään yleisölle myös museon www-sivujen ja julkaisujen kautta.

Kokoelmatyöhön liittyviä uhkia on mm. virheellinen ja puutteellinen tieto sekä tiedon häviäminen. Museolle vastaanotetuista esineistä, erityisesti työläiskotimuseon esineistön osalta, ei usein tiedetä edes lahjoittajaa ja kontekstitiedot puuttuvat kokonaan. Esineistö on kartoitettu valokuvaamalla, mutta luettelointitiedot puuttuvat. Myös tallentamatonta muistitietoa olisi vielä saatavilla. Haastattelu-, muisti- ja arkistotiedoilla on vaikutusta myös muuhun kohteen ylläpitotyöhön, kuten puutarhureiden työhön pihapiirien ennallistamisessa ja restaurointiprojekteihin.

Esinekokoelmat ovat olleet vuosikymmeniä talvet kylmillään olleissa, hyvin kosteissa tiloissa. Tilanne on parantunut suojapadon ja tehtaan lämmitysjärjestelmän myötä. Olosuhteita seurataan ja tarvittaessa tehdään parantavia toimia.

Tavoitteet:

Verlaan liittyvän aineiston ja muistojen tallentaminen ja kartuttaminen.

Tehtaan koneiden ja laitteiden konservointi

Säilytysolosuhteiden kehittäminen

Tehtaan arkiston digitointi

Kulttuuriomaisuuden suojelun saaminen mukaan kohteen pelastussuunnitelmaan

Verlan kylä (Suojavyöhyke)

Maailmanperintökohde sijaitsee Verlan kylässä, joka on noin 30 asukkaan ympärivuotinen asuinpaikka. Laajemmin Verlan seutu käsittää viisi kylää; Nisuksen, Palojärven, Pahasaaren, Pyörylän ja Verlan, jossa yhteensä vakituksia asukkaita on noin 200. Kesäasukkaiden saapessa vapaa-ajan asunnoilleen asukasmäärä moninkertaistuu. Verlan kylän säilyminen aidosti asuttuna ja elinvoimaisena olisi maailmanperintökohteen kannalta myönteistä. Vakituinen asutus lisää alueen turvallisuutta ja vakituisesti asuttuina rakennukset säilyvät kunnossa ja pihapiirit hoidettuina. Kylän asukkaat ylläpitävät myös alueen perinteitä ja välittävät muistoja Verlan menneiltä ajoilta.

Haasteina ovat vakituisten asukkaiden väheneminen ja ympärivuotisten palveluiden puuttuminen kylästä. Verlan seudun kyläsuunnitelmastakin välittyy asukkaiden huoli alueen heikkenevistä palveluista. Kyläsuunnitelman mukaan maailmanperintökohteeseen toivotaan monipuolista toimintaa. Kylään toivotaan takaisin palveluita ja toivotaan julkisten liikenneyhteyksien säilymistä. Kesäisin maailmanperintökohteen palvelut ovat myös kylän asukkaiden käytettävissä. Yksi kyläsuunnitelman 2015 tavoite liittyy liikenneturvallisuuden parantamiseen, joka lienee kaikkien Verlan toimijoiden yhteinen. Mahdollisuudet liikenneturvallisuuden kehittämiseen ja tarpeet mm. venevalkamien ym. yhdyskuntateknisten palveluiden osalta on pidettävä esillä mm. kaavamutoksen yhteydessä.

